

De Natuurvriend

Mededelingenblad van de KNNV afd. Gouda e.o.

Nummer 2026-1

Inhoud

Van de voorzitter	4
Van de redactie	5
Meldpunt Natuur Midden- Holland	6
Goudologie Groen	8
Hoe “gezond” zijn onze sloten en plassen nog en hoe kunnen we dat nagaan met burgerwetenschappers?	10
Vlinderwerkgroep KNNV Gouda e.o.	12

Wandelexcursie in de Overtuin, Haastrecht: met een niet- alledaagse vondst.	14
Een weekend kraanvogels kijken	18
Stap even naar buiten...? Doen!	20
Feromonen en sluipwespen ...	21
Vanuit de vogelwerkgroep	22
Excursieverslag Doove Gat	24
Activiteitenprogramma 1e trimester 2026	26
Fotoverantwoording	31

Honingzwammen

(CK)

Voorjaarsdwergspanner

(MM)

Varens spanner

(MM)

Slobeend koppel

(CK)

Blad en Afdeling

De Natuurvriend is het mededelingenblad van de Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging (KNNV), afdeling Gouda en omstreken. Het blad verschijnt driemaal per jaar in januari, mei en september. De KNNV heeft tot doel om natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming in verenigingsverband te bevorderen. Dit gebeurt door middel van excursies, lezingen en werkgroepen. In Gouda zijn 7 werkgroepen actief.

Contributie

Gewone leden: € 38,00
Huisgenootleden (zonder Natuurvriend en Natura) en jeugdleden € 18,00
Bankrek. NL60 TRIO 0320 0373 63 t.n.v. KNNV afd. Gouda e.o. te Gouda.
Opzeggen lidmaatschap: voor 1 november bij de ledenadministratie.

Bestuur

Voorzitter

Frans Kingma
voorzitter@gouda.knnv.nl

Secretaris

Lourien van der Hoek
secretaris@gouda.knnv.nl

Penningmeester

Marius van Rouwendal
penningmeester@gouda.knnv.nl

Ledenadministratie

Sari Bestebreurtje
ledenadministratie@gouda.knnv.nl

Activiteitencoördinator

Michiel Leegwater
activiteitencoordinator@gouda.knnv.nl

Redactie De Natuurvriend

Cecilia Kregting
redactie@gouda.knnv.nl

Coördinatoren Werkgroepen

Natuurbeschermingswerkgroep

Frans Kingma
voorzitter@gouda.knnv.nl

Plantenwerkgroep

Peter Duits
plantenwerkgroep@gouda.knnv.nl

Vlinderwerkgroep

Marcel Mikkers
vlinderwerkgroep@gouda.knnv.nl

Vogelwerkgroep

Korina Jongenelen
vogelwerkgroep@gouda.knnv.nl

Werkgroep natuuraktiviteiten

Michiel Leegwater
activiteitencoordinator@gouda.knnv.nl

Werkgroep tuinambassadeurs

Marjolein Heesters
tuinambassadeurs.gouda@gmail.com

Werkgroep zoetwaterbiologie

Annemarie van Putten
amvanputten@hetnet.nl

Kopij volgende nummer

Per e-mail in Word naar Cecilia Kregting
redactie@gouda.knnv.nl
vóór resp. 15 april, 15 augustus en 15 december

Website

[Https://www.gouda.knnv.nl](https://www.gouda.knnv.nl)

Van de voorzitter

Komend jaar viert onze landelijke KNNV-vereniging haar 125-jarig bestaan rond het centrale thema “Burgerwetenschap en biodiversiteit” met tal van activiteiten. Dat past uitstekend bij de doelstellingen: samen de natuur beleven, onderzoeken en beschermen en dat doorgeven aan anderen. Het grappige is dat onze Goudse afdeling ook bij die oprichting in 1901 betrokken was. Helaas werd na ongeveer 10 jaar de Goudse afdeling weer opgeheven en na een onderbreking weer opgericht en weer opgeheven. Onze huidige vereniging bestaat sinds 7 april 1978 en viert dus op 7 april 2026 haar 48-jarig bestaan. Ook onze afdeling gaat er weer een actief jaar van maken, waar burgerwetenschap (zeker in de komende biodiversiteitsweek) weer een flinke rol gaat spelen.

Daarnaast zijn natuurlijk onze werkgroepen weer van alles van plan. Onze activiteiten werkgroep o.l.v. Michiel heeft het eerste trimester alweer volgepland met excursies, lezingen en publieksactiviteiten en schuwt de inzet van nieuwe zaken als natuur-café en anderhalf (natuur) uurtje niet. De pilots dit najaar waren een succes. We zijn blij met nieuwe, vaak jongere actieve leden. Zij brengen een nieuwe dynamiek.

Een groot deel van ons bestuur echter heeft zijn zittingstermijn al ruim overschreden. Zelf werd ik op 6 februari 2013 benoemd en zal daarom in 2027 -dan ben ik 80- aftreden. Marius onze penningmeester sinds 2015 wil i.v.m. andere taken liefst aftreden in 2026. Sari, die 90 wordt gaat ook in 2026 aftreden. Ook Jan Uilenbroek stopt als algemeen bestuurslid komend jaar. Lourien, onze secretaris wil wel aanblijven tot 2029 en onze pas aangetreden bestuursleden Michiel en Cecilia blijven in principe tot 2029 en 2030.

Meerdere keren hebben wij onze leden op de hoogte gesteld van de precare situatie w.b. ons bestuur. Zoals jullie lezen zijn er veel nieuwe bestuursleden nodig. We zijn volop bezig met interne en externe werving. Afhankelijk van de vacature met wisselend succes. We stellen het zeer op prijs als leden om zich heen kijken en ons aangeven welke mensen/leden een bestuurlijke rol op zich willen nemen of hierover in gesprek willen gaan.

Blijft nog de grote wens: een coördinator PR en communicatie. Voor deze rol zoeken wij iemand met belangstelling voor sociale media en communicatie, die zich verder wil ontwikkelen en zo onze middelgrote natuurvereniging efficiënter naar buiten toe kan presenteren. Het gaat om het aanvullen en

coördineren van de taken van de kleine groep die zich nu met afzonderlijke taken als website, nieuwsbrief en De Natuurvriend bezighoudt.

Heel recent zijn er lichtpuntjes en hebben we wellicht kandidaten voor het penningmeesterschap en ledenadministratie. Het zou mooi zijn, i.v.m. mijn vertrek in 2027, dat een vicevoorzitter zich zou aanmelden. Graag hebben we ook zeker 2 algemeen bestuursleden, die andere bestuurstaken kunnen verlichten.

Besturen draagt bij aan je persoonlijke ontwikkeling, een groter maatschappelijk gevoel, opdoen van werkervaring, opbouwen van een netwerk en een bijdrage aan het belang van onze zo bedreigde natuur. Het is de bedoeling dat een bestuurstaak in een beperkt aantal uren uitvoerbaar is. Besturen is leuk!

Frans Kingma

Van de redactie

Voor u ligt het eerste vernieuwde exemplaar van 'De natuurvriend' van 2026. Als eerste wil ik iedereen een mooi jaar wensen met veel bijzondere geluk momenten in de natuur. Het blad 'De Natuurvriend' zal er iets anders uitzien als u gewend bent. Het voorblad zal u anders doen ogen en met iets meer foto's in kleur hopen we ons blad iets meer 'kleurigheid' te geven. Ik hoop dat u veel leesplezier aan deze uitgave beleeft en dat u ook enthousiast wordt van de vele leuke, interessante en nieuwe activiteiten. Heeft u zelf een geweldige mooie foto gemaakt, een verhaal of waarneming die u graag zou willen delen in de 'De Natuurvriend'? Voel u vrij en laat het weten aan de redactie van de KNNV-afdeling Gouda en omgeving. redactie@gouda.knnv.nl

Sluitingsdatum aanleveren kopij De Natuurvriend in 2026 zijn;

15 april 2026

15 augustus 2026

15 december 2026

Meldpunt Natuur Midden-Holland

De lezer van dit bericht zal het herkennen: mooi verwoord natuurbeleid en prachtig geïllustreerd. Maar de praktijk is nog steeds vaak anders: weerbarstig om het voor elkaar te krijgen door onkunde en soms onwil en geen alerte handhaving. Tel daarbij op dat instanties vaak niet adequaat reageren en de basis is daarmee gelegd voor ons initiatief tot een Meldpunt Natuur Midden-Holland.

De natuur die hier last van heeft, heeft een stem nodig. Daarom zijn vrijwilligers van KNNV en IVN in Midden-Holland een Meldpunt Natuur gestart. Dit meldpunt is er voor iedereen die de natuur een warm hart toedraagt.

Zie je in jouw omgeving een **kans** om de natuur te helpen? Of merk je juist een **bedreiging** op? Dan kun je dit doorgeven via het Meldpunt Natuur. De

kerngroep bekijkt elke melding zorgvuldig. Daarna sturen zij de informatie door naar de juiste persoon of organisatie die hiermee aan de slag kan. Dat kan een beheerder zijn, een beleidsmaker, een wethouder of iemand van de handhaving.

Er zijn al verschillende meldingen binnengekomen. Bijvoorbeeld over het beheer van krabbenscheersloten, een leefgebied voor de bunzing, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en zelfs over het aanpassen van een omgevingsplan.

In onze regio is nog veel te winnen. Het omgevingsbeleid in Midden-Holland kan nog veel natuur inclusiever worden.

Daarvoor is actie nodig. Het Meldpunt Natuur helpt om aandacht te vragen, problemen te melden en waar nodig handhaving in te schakelen.

Laat ook uw stem horen voor de natuur. Zien wij binnenkort uw melding?
Dat kan via [deze link](https://tally.so/r/m6B6KN) (<https://tally.so/r/m6B6KN>)

Gerard Voskuilen mede namens Sjaak Witteveen

Goudologie Groen

Sinds het jaar 2000 wordt in Gouda de basiscursus Goudologie gegeven door het Historisch Platform Gouda (HPG). In deze cursus wordt de geschiedenis van de stad Gouda behandeld op 12 zaterdagen door evenzoveel docenten. Elke zaterdag wordt een ander onderwerp behandeld. De cursus wordt afgesloten met een tentamen waarna de deelnemer zich Goudoloog mag noemen. Na de cursus kijkt men met heel andere ogen naar de stad.

Verder worden er ook verdiepingscursussen gegeven waarbij er wordt ingezoomd op een specifiek onderwerp, bijvoorbeeld Gouda buiten de singels en de Goudse Librije. Zo'n verdiepingscursus is alleen te volgen als de basiscursus is afgerond. Na 25 jaar vond het Platform de tijd rijp om een verdiepingscursus te wijden aan het groen in Gouda. In tegenstelling tot andere verdiepingscursussen was Goudologie Groen toegankelijk voor elke geïnteresseerde. Het zorgde voor een mooie mix tussen Goudologen en groen-geïnteresseerden. De lessen werden op de dinsdagavond gegeven i.p.v. de zaterdag.

Les 1, De geschiedenis van het Goudse groen, werd door Henkjan Sprokholt gegeven in So What. Het was ongelooflijk wat Henkjan allemaal aan informatie op heeft weten te diepen en hoe hij dit weet over te brengen op de cursisten.

Groenwandeling met Marc Meijer

(MvdH)

Les 2, Bijzondere bomen van Gouda, was een wandeling door de stad onder leiding van Marc Meijer van het Norminstituut Bomen. Marc vertelde zeer enthousiast over al het groen dat we tegenkwamen. Hij heeft ook een inspirerend boekje geschreven 'Het is groot, groen en het leeft'. In dit boekje legt hij helder uit waarom wij bomen zo hard nodig hebben en wat bomen zelf nodig hebben.

Les 3, Spitten in de geschiedenis van de bomen, vond plaats in de Chocoladefabriek. Christel Stolk liet o.a. de groene pareltjes van het archief zien en hoe we onderzoek konden doen voor onze opdracht. De opdracht behelsde onderzoek van een groen onderwerp en de resultaten van dit onderzoek presenteren tijdens de laatste les.

Les 4, De toekomst van het Goudse groen, werd behandeld door Aster van der Wal en Robert van der Meer van de Gemeente Gouda. De avond was een thuiswedstrijd want het werd gegeven in het Infocentrum van het Heempad. Aster en Robert vertelden ons over de plannen van Gouda inzake het groen.

Les 5, Eindpresentaties van de deelnemers vond plaats op de 1^e verdieping van de Waag. Uiteindelijk waren er 13 presentaties van 5 minuten. De onderwerpen waren zeer divers, variërend van een enkele boom, een plein, een park of een straat. Iedereen had z'n best gedaan om iets bijzonders te presenteren en/of dat op een bijzondere wijze te doen.

Mijn presentatie ging over het 1^e stuk van de Bloemendaalse Weg en het Heempad. Op dit stuk van de Bloemendaalse weg staan 6 monumentale bomen die vanwege deze status ook beschermd zijn. Opvallend in de presentaties was dat de Gemeente Gouda heeft genoteerd dat menig monumentale boom in 1930 of 1940 is geplant. Best bijzonder. Over het Heempad valt natuurlijk ook genoeg te vertellen. Wie hier meer over wil weten, zou het boekje 'Wandeling op het Goudse Heempad', een uitgave van Cyclus en de Gemeente Gouda, eens moeten lezen. Dit boekje is bij het Infocentrum mee te nemen.

Ook na deze cursus geldt weer, je kijkt weer heel anders naar je eigen (groene) stad. De cursus wordt waarschijnlijk herhaald waardoor meer mensen kennis kunnen nemen van al het groen dat Gouda te bieden heeft. Mocht je hierin geïnteresseerd zijn, hou de website van het HPG, <https://www.historischplatformgouda.nl> in de gaten of abonneer je op de nieuwsbrief.

Martijn van den Hoek

Hoe “gezond” zijn onze sloten en plassen nog en hoe kunnen we dat nagaan met burgerwetenschappers?

Het jaarthema van ons landelijke KNNV-jubileumjaar n.a.v. ons 125-jarig bestaan “Burgerwetenschap en biodiversiteit” heeft wat onze Goudse afdeling betreft al een lange geschiedenis. Diverse werkgroepen, maar ook individuele KNNVers leveren informatie aan soortenorganisaties en “Waarneming” en dragen zo dus bij aan informatie over de biodiversiteit in onze regio.

Wat het zoete water betreft is onze Zoetwaterbiologie werkgroep actief met de biologische kwaliteit. Die meten ze met bv. de Belgische Biotische Index aan de hand van onderzoek naar ongewervelde waterdierpjes (macro-invertebrata). Je kunt hetzelfde ook doen door naar waterplanten, vissen of zelfs plankton te doen. Als je het hebt over de ecologie van de sloot dan horen daar ook de niet levende milieufactoren bij, zoals licht, waterpeil, opgeloste stoffen, bagger etc. Om de ecologische kwaliteit te bepalen gaat het dus om de levende en niet levende factoren te meten.

Omdat er al een groep actief was met het meten van de ecologische kwaliteit van sloten in polder Stein kwam de gedachte op om in het kader van onze werkgroep Natuuracademie Reeuwijkse Plassen in het late voorjaar van 2022 een minicursus “Waterkwaliteit Reeuwijkse Plassen” te organiseren. Aquatisch ecologen van Rijnland deden de theorie en een klein groepje KNNV-ers en IVN-ers bereidden het praktijk deel voor. We maakten en kochten de onderzoek instrumenten en testen en oefenden ons in de chemische en fysische testen. Ook de biologie werd niet vergeten, o.a. het plankton. Op een zonnige zaterdagochtend met een flink aantal deelnemers bij de Watersnip werd het praktijkdeel een succes. Ook de analyses en het microscopenwerk in de kerk van Sluipwijk oogstten veel enthousiasme. Alle materialen werden deels in een kist voor uitleen beschikbaar gesteld. Er ontstonden o.l.v. 2 “trekkers” 2 actieve groepjes, nl. rond de Reeuwijkse Plassen en in het Goudse Hout.

Verdere ontwikkelingen stokten helaas. Dit terwijl we ons steeds meer zorgen maakten over onze Goudse sloten. De gemeente wijst naar het Waterschap maar die hebben al grote moeite om voor de grotere waterlichamen om enigszins in de buurt te komen van de eisen die de Kader Richtlijn water voor 2027 stelt. Voor de kleinere wateren zoals de Goudse sloten geldt geen resultaatsverplichting, maar alleen dat de kwaliteit niet achteruit mag gaan. Hoe ze dat laatste nagaan is onduidelijk en niet te zien voor mensen die al jaren het leven in de Goudse sloten volgen.

Om aan actieve waarnemers waterkwaliteit in Gouda te komen hebben IJsbrand (IVN) en ik een natuur café Waterkwaliteit meten georganiseerd in en bij het Info centrum aan het Heempad op een winterse zondag 23 november j.l. We waren blij met de grote opkomst en het enthousiasme. Na de gezellige, bij een natuur café horende ontvangst, werden er na een uitleg over de ecologie van sloten de diverse onderzoeksinstrumenten binnen gedemonstreerd: secchischijf (doorzichtig); nemen van en het chemisch en fysisch analyseren van watermonsters; waterdiepte; met de dreg onder gedoken waterplanten bepalen; plankton vissen; met een scala aan netten laten zien hoe je het leven in de sloot naar boven kunt halen.

Door de koud en wat gebrek aan tijd werd er maar kort praktisch geoefend. Daarna werd er in onze binnenruimte wel uitgebreid en ook met onze mooie microscopen flink wat waterleven bestudeerd.

Het feit dat dit leven vooral uit mijn vijver kwam, behalve plankton zegt iets over de zorgelijke kwaliteit van de sloot. Dat ligt niet alleen aan het seizoen, we zien dat in alle seizoenen.

Wil jij ook burgerwetenschapper worden wat betreft waterkwaliteit? We willen graag in Gouda groepen starten, maar zoeken zgn. trekkers die een groep om zich heen verzamelen. Interesse? Geef dat aan bij voorzitter@gouda.knnv.nl. In het voorjaar herhalen we de workshop. Uiteraard kun je je ook aan sluiten bij onze Zoetwaterbiologie werkgroep als je je liever vooral op de biologie richt.

Frans Kingma, voorzitter

Locatie sloot onbekend

(GO)

Vlinderwerkgroep KNNV Gouda e.o.

'Activiteiten en hoogtepunten 2025'

In tegenstelling tot 2024 was het voorjaar van 2025 gelukkig wat droger. Zo konden dit jaar de vaste nachtvlinderavonden (derde vrijdag van de maand) op het Heempad in maart, april en mei wel doorgaan. Dat leverde ook meteen een paar leuke nieuwe soorten voor deze locatie op, zoals de Blauwvlekkaartmot en de Voorjaarsdwergspanner.

Braamvlinder (MM)

Ook dit jaar opende het nachtvlindercafé in mei haar deuren op het Heempad tijdens de Biodiversiteitsweek. Dit was een mooie avond waarbij de belangstellenden getrakteerd werden op 47 soorten. Eén van de fraaiste daarvan was een exemplaar van de Braamvlinder.

In de zomermaanden juni en juli vloog het ook lekker door en konden er rond de 25 nieuwe soorten (voornamelijk micro's) worden genoteerd. Helaas viel de derde vrijdag in augustus dit jaar wel in het water maar dat werd goedgemaakt door de avonden in september en oktober. We zagen toen de eerste Viervlakovlinder voor het Heempad. Een soort uit de familie van de beervlinders die langzaam heel Nederland aan het veroveren is. Bijzonder was ook de zeldzame Bruine Essenuil die we op smeer aantroffen.

Naast het Heempad is de Vlinderwerkgroep ook dit jaar weer een aantal keer naar Het Leersumse Veld geweest. Naast de prachtige Nachtpauwogen in april en de Diana-uilen in oktober waren de hoogtepunten voor het Leersumse Veld dit jaar een Varensparner in mei en een heleboel herfstuilen in oktober op smeer, zoals de Gevlekte Winteruil.

Diana-uil

(MM)

Blauwvlekkaartmot

(MM)

Het Loetbos is dit jaar ook twee keer bezocht. De bedoeling was dat we ook een derde keer zouden gaan in augustus met de Nationale Nachtv�inder Nacht. Maar deze viel precies midden in de zomervakantie waardoor we het helaas niet georganiseerd kregen.

Gelukkig lieten de nachtvlinders ons op de twee nachten die we wel geweest zijn niet in de steek. Vooral in juni ging het los en hadden we in totaal 125 verschillende soorten op het laken en de gesmeerde bomen. Verrast werden we door een mannetje van de Hopwortelboorder en een eerste exemplaar van de Purpermot voor het Loetbos.

Verder viel in september het grote aantal Maansikkeluilen op met 38 exemplaren. Dit past in de landelijke trend voor dit jaar, want over het hele land werd deze soort erg veel waargenomen.

Net als vorig jaar is in juli met IVN IJssel en Gouwe een publieksavond georganiseerd bij 'De Koffietuin' in Nieuwerbrug aan de Rijn (naast de Put van Broekhoven). Het was weer een zeer geslaagde avond met rond de 30 belangstellenden en maar liefst 90 soorten nachtvlinders.

Mijn persoonlijke hoogtepunt met de vlinderlamp in de achtertuin was dit jaar de onverwachte ontmoeting met de zeer zeldzame Ni-uil. In eerste instantie dacht ik dat het een Gamma-uil betrof. Maar na het maken van een foto bleek het al snel toch om een Ni-uil te gaan.

Marcel Mikkers

Hopwortelboorder (MM)

Maansikkeluil (MM)

Noot van de redactie: meer foto's horend bij dit artikel zie pag.31

Wandelexcursie in de Overtuin, Haastrecht: met een niet-alledaagse vondst.

Op 19 oktober, een rustige herfst-zondagochtend, verkenden we (3 vrouw en 3 man sterk) park De Overtuin Bisdome van Vliet in Haastrecht, de blik omhoog naar de bomen en omlaag op zoek naar paddenstoelen. We werden niet teleurgesteld.

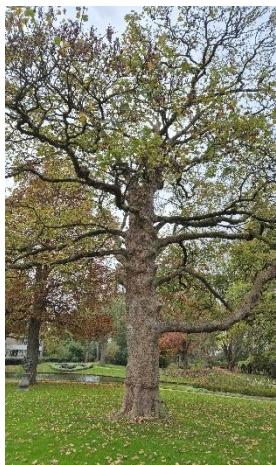
Overtuin Bisdome van Vliet

(CK)

Het voorste deel van de Overtuin is een park in Engelse landschapstijl, in deze vorm aangelegd in 1877. Het park wordt de laatste jaren, na een periode van verval, hersteld en onderhouden door vrijwilligers van de Stichting Overtuin Bisdome van Vliet. Dit deel wordt gedomineerd door strakke gazons, vijvers en monumentale, uitheemse bomen zoals het 'levende fossiel' (want al bekend uit fossiele vondsten uit de tijd van de Dinosauriërs), de Ginkgo Biloba hier een prachtig, levend exemplaar. De soort is inheems in China.

Minstens zo opvallend waren de grote aantallen honingzwammen op dood hout en op wortels, aan het oppervlak in het gazon en aan de waterkant.

Twee bomenlaantjes voeren vanuit het park naar het achterliggende bosgebiedje waar de natuur haar gang kan gaan. Enkele vondsten: de giftige gele karbolchampignon en de geschubde inktzwam.

Ginkgo Biloba (CK)

Honingzwammen (MV)

Tot slot een raadselachtige vondst, ogenschijnlijk een ons onbekende, exotisch aandoende nootachtige vrucht (zie foto). Maar bij nadere beschouwing blijkt het een misvormde eikel te zijn. Dat is het werk van de knoppergalwesp. Uit de larven in de galletjes ontwikkelen zich vrouwelijke galwespen die in de lente naar buiten kruipen. Deze generatie legt onbevruichte eitjes op de katjes van een andere eikensoort zoals moseik of moeras-eik. Hieruit komen mannelijke en vrouwelijke galwespen voort die wel paren en bevruchte eitjes leggen, vaak op de eikels van de zomereik. En daarmee is de cirkel is rond.

Marjan Veerman

Misvormde eikel (MV)

Geschubde Inktzwam (MV)

Karbolchampignon

(CK)

Karbolchampignon

(CK)

Kraanvogels

(onbekend)

Kraanvogels

(onbekend)

Kraanvogels

(onbekend)

Een weekend kraanvogels kijken

In Noord-Frankrijk, 'n aanrader voor de KNNV-ers!

Afgelopen eind oktober, begin november nam ik deel aan een kraanvogelweekend, georganiseerd door Vogelwerkgroep de Kempen. We verbleven in de Champagne streek, nabij Lac du Der, een van de grootste kranenpleisterplaatsen van Europa en de grootste van Frankrijk.

Lac du Der is een uitgestrekt kunstmatig meer welk een halve eeuw werd aangelegd als een reusachtige waterberging om de kans op wateroverlast in het stroomafwaarts gelegen Parijs in te perken, het totale oppervlak bedraagt meer dan 3x dat van onze Reeuwijkse plassen en bereikt zijn hoogste waterstand in de zomer, er vindt dan veel vaar- en visrecreatie plaats waarna geleidelijk het water wordt gebruikt of geloosd totdat het in de herfst de laagste stand heeft bereikt en van de winter tot in het voorjaar ruimte kan bieden voor overvloedig neerslagwater. Het ondiepe water biedt tienduizenden kraanvogels een veilige slaapplek omdat ze graag tot de knieën in het water staan, zo kunnen roofdieren hun niet onopgemerkt benaderen. Tevens leveren akkers in de omgeving genoeg oogstresten om de enorme massa vogels er op krachten te laten komen, vooral gemorste maiskorrels zijn geliefd als calorierijk voedsel.

In de aanloop naar ons uitstapje, werden de voortekenen snel ongunstiger; de weersvooruitzichten repten van regen afgewisseld met buien, de eerste 'golf' van tienduizenden kranen waren grotendeels verder getrokken terwijl de volgende golf nog vastzat in Noord-Duitsland en ook bleek de vogelgriep ernstig toe te slaan.

Kraanvogels

(onbekend)

Tijdens ons weekend regende het de meeste tijd flink maar wonderwel was de volgende golf kraanvogels gearriveerd, klaarde het beide dagen toevallig op tijdens avond en ochtendschemer zodat we getuige waren van dieprode zonsopkomsten en ondergangen met vele formaties joelende kraanvogels (circa 40.000 in het totaal) tegen 'n fraai decor van oranje tot purperen lucht. In de ochtenden moesten we tijdig opstaan om het ontwaken en opstijgen van kraanvogels gade te slaan terwijl de avonden we ze weer op de slaapplaats zagen terugkeren, een onvergetelijke ervaring en nog mooier dan de andere keren dat ik daar of elders een dergelijk schouwspel meemaakte.

Wel was ik soms bedroefd, her en der lagen gestorven kraanvogels of strompelden duidelijk zieke vogels rond, een liep zelfs wankelend tussen ons door naar de slaapplaats, we gingen ervoor opzij. Ook vlogen er opvallend veel individuen rond die mogelijk een partner, jong of ouder verloren hadden en het geluid waarmee de vogels elkaar tijdens het landen begroeten leek wat gedempter, ingetogener, dan tijdens m'n eerdere bezoeken aan Lac du Der en andere pleisterplaatsen.

Lac du Der en omgeving biedt ook andere vogels veel rust, ruimte en voedsel, zo zagen we 2 zeearenden en waren er indrukwekkende aantallen aalscholvers die soms massaal simultaan visten en aan de waterkant zat het vol met eenden waaronder meer wintertalingen dan alles wat ik gedurende een half eeuw vogels kijken bij elkaar gezien heb!

De directe omgeving van het meer bestaat uit een afwisseling van beboste lage heuvelruggen, houtsingels, akkers, brede valleien met weiden, beken, vijvers en broekbossen, hier huizen veel buizerds en vrouwen en barst het in de herfst en winter van vink-achtigen terwijl overdag kraanvogels foerageren op velden. Iets meer naar het westen strekt zich een kaal, droog gedeelte van de Champagne uit in de vorm van eindeloze, slechts zwak glooiende akkers op tot gruis geploegd kalkgesteente welk doet denken aan steppe, ook wat betreft de avifauna, er overwinteren veel leeuweriken en kieviten terwijl er vroeger kleine trappen voorkwamen en tegenwoordig nog grielen waarvan we overigens een groep zagen!

Groetjes, Kees Hendriks

Noot van de redactie: De foto's in dit artikel zijn niet gemaakt in Noord-Frankrijk tijdens het weekend van Kees.

Stap even naar buiten...? Doen!

Afgelopen seizoen heb ik een 'nieuwe' activiteit gelanceerd; op een doordeweekse dag een korte, lichte excursie dicht bij huis met horeca. Zonder een bepaald thema vooraf.

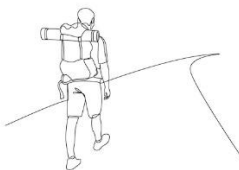
Tijdens de eerste wandeling, door de Bloemendaalse Polder in oktober, hebben we in twee uur tijd met z'n zevenen een rustig rondje van ongeveer drie kilometer gelopen. We genoten onderweg van het uitzicht, de vogels, planten, paddenstoelen en insecten — en dat alles in een heerlijk herfstzonnetje. Tussen het kletsen door werd er gefotografeerd, gedetermineerd, kennis gedeeld en informatie over geringde vogels doorgegeven. Na een gezellige afsluiting met een kopje koffie of thee ging iedereen met een goed humeur weer naar huis.

In november hebben we een schitterende, frisse ochtendwandeling in het Goudse Hout gemaakt. Deze keer lag de nadruk wat meer op het speuren naar vogels; wat zitten er veel roodborstjes ;) Een half uurtje op 1 plek lekker in het zonnetje hangen leverde o.a. heggenmus, boomkruiper en vuurgoudhaantje op, naast de watergebonden vogels. En bij de heemtuin hebben we gekeken wat er nog bloeit en een houtsnip op zien vliegen. Maar bovenal was het gezellig en we genoten twee kleine uurtjes van de mooie winterkleuren en uitzichten. De manege heeft ons groepje van zes, daarna gastvrij ontvangen voor een lekkere koffie.

Kortom, het is lekker en gezellig om even samen naar buiten te gaan. Er is altijd wel wat te zien en te genieten!

Zoals je in het nieuwe programma ziet ga ik hiermee door. Heb je een suggestie of wil je een keer zelf iets organiseren (bv. op een andere dag in de week omdat je niet op dinsdag of vrijdag kan)? Laat het weten! Evt. help ik je bij de voorbereidingen.

Korina, excursieleider

Feromonen en sluipwespen

Wellicht ken je het liedje van Does (Tom Manders) nog wel: 'Er zaten twee motten in m'n oude jas, de één heet Charlotte de ander heet Bas.....'. Wat die motten betreft daar kunnen wij inmiddels ook over mee praten. Het zal zo november 2024 zijn geweest dat ik bij een bezoek aan een tuincentrum een zak van ca. 4 kg ongebrande pel-pinda's kocht om zo de tuinvogels de winter door te helpen. Had ik toen maar wat nauwkeuriger gekeken naar wat ik in handen had.

De vogels genoten er die winter zichtbaar van, kool- en pimpelmezen deden zich er tegoeed aan en ook de gaai en een enkele grote bonte specht lieten zich niet onbetuigd, dit tot vreugde van Mia en mij. Het werd lente en een deel van het vogelvoer inclusief de pinda's kon naar de zolder voor de volgende winter. Tot zover alles nog goed.

Ergens in juni zagen we wat motten in de kamer, waarschijnlijk 's avonds een buitendeur te lang laten openstaan dachten we. Maar daar bleef het niet bij, we ontdekten ze ook op de slaapkamers en tot onze schrik nog heel veel meer op zolder. Dat kon geen toeval zijn, waar kwamen ze vandaan. Er moest ergens een nest zijn, maar waar? Spuiten met gif hielp niet en we vonden het ook niet zo kies. Mia wilde wel eens weten wat voor motten het waren en Obsidentify vertelde ons dat het Indische meelmotten waren. Naarstig zoeken leidde naar de zak met pel-pinda's waar tientallen motten in zaten en een menigte rupsen. De pinda's waren volkomen geïnfecteerd met meelmotrupsen. Geen pinda was nog gaaf. En daar bleef het niet bij ook het vogelvoer de zonnebloempitten en de vetbollen die op zolder stonden bleken te zijn aangetast. Wat te doen?

Op internet vonden we een bedrijf dat de een biologische bestrijdingsoplossing promootte, namelijk feromonen en sluipwespen. We gaan toch geen wespen in huishalen vroeg Mia mij. Tja maar eens informeren hoe en wat. Het zit zo: Een kleefstrip met feromonen (signaalstoffen) trekt de mannetjes aan die vervolgens de vrouwtjes niet meer kunnen bevruchten. De sluipwespen parasiteren op de eitjes van de meelmot en leggen daar hun eigen eitje in waardoor er geen meelmotrupsen meer uitkomen. De sluipwespen zijn gelukkig niet groter dan 0,5 mm en verdwijnen uiteindelijk vanzelf weer uit huis.

We hebben een pakket besteld en het is goed gekomen, Na verloop van tijd geen meelmot meer in huis te bekennen. Nou ja een schaal met walnoten in de kamer hadden we over het hoofd gezien, dus toen na een maand er weer een aantal rupsen over de tafel kropen en de motten weer op het plafond zaten, moesten ook de walnoten de groencontainer in. Het overige vogelvoer

heb ik voor de zekerheid een paar dagen in de vriezer gelegd om er zeker van te zijn dat er toch nog niet ergens een paar motten of rupsen waren overgebleven.

Marius van Rouwendal

Indische meelmot

(MvR)

Vanuit de vogelwerkgroep

In 2026 geven we geen vogelcursus, we slaan eenmalig een jaartje over. De vorige keer hadden we 15 deelnemers waarvan een aantal al eerder eens had deelgenomen en er is geen wachtlijst uit voorgaande jaren. Daarnaast speelt beperkte inzet door de werkgroep leden zelf een rol. Wij kijken ernaar uit om in 2027 weer veel enthousiaste deelnemers te verwelkomen!

Voor de minicursus tuinvogels (29 januari 2026) hopen we dit jaar op voldoende aanmeldingen om hem door te laten gaan. En we blijven gevarieerde vogelexcursies organiseren.

Nieuwe activiteit: samen een km-hok inventariseren!

Dit jaar starten we een nieuwe, laagdrempelige activiteit binnen de vogelwerkgroep. We willen ontdekken hoe het is om een jaar lang gezamenlijk één km-hok te inventariseren. We sluiten daarvoor aan bij de plantenwerkgroep, we starten zodra zij in het voorjaar hun nieuwe km-hok bepalen (ca. maart-april).

We zijn nog zoekend naar de juiste vorm. Hoe vaak gaan we? Welke informatie verzamelen we precies? Hoe leggen we het uiteindelijk vast? Het is allemaal nog niet uitgekristalliseerd — en dat is precies de bedoeling. Dit project is een *eerste verkenning*, een laagdrempelig experiment waar we al doende van willen leren.

Hoe kun je meedoen?

Je kunt zelf op pad gaan, zo vaak je wil en wanneer het jou uitkomt. Wil je liever samen? Kom dan op de dagen dat de plantenwerkgroep in het veld is (loop elkaar niet in de weg!) of laat in onze appgroep *KNNV Vogels Kijken* weten dat je graag met iemand op pad wilt. Ook ideaal om (samen) te oefenen met LiveAtlas.

Omdat dit een probeersel is, staan we óók open voor ideeën en suggesties: hoe kunnen we dit het beste aanpakken? Hoe ziet goede verslaglegging eruit? Wat moeten we vooral wél of juist níet doen? Wie met ons wil meedenken, is van harte welkom.

Meer dan alleen vogels

Daarnaast nodigen we iedereen uit om – naast vogels – ook andere soorten mee te nemen in de waarnemingen, zoals dagvlinders, andere insecten, zoogdieren of bijzondere vondsten. Zo dragen we samen bij aan het monitoren van de Goudse icoon- en ambassadeursoorten én van de algemene soorten die iets zeggen over de basiskwaliteit van de natuur.

Waarom doen we dit?

Voor de vogelwerkgroep is dit een mooie kans om eens op een informele, praktische manier een klein onderzoek te proberen.

Bovendien kunnen we, omdat we vaker in hetzelfde km-hok komen, kansen en bedreigingen voor de (basiskwaliteit) natuur signaleren en doorgeven (Meldpunt Natuur Midden-Holland).

Doe je mee? We hopen je snel in het veld te zien!

Korina, excursieleider

[Aankondiging van het km-hok volgt via nieuwsbrief en de website <https://gouda.knnv.nl/vogelwerkgroep/> waar ook een update van de aanpak volgt]

Pijlstaarteend

(RvW)

Excursieverslag Doove Gat

Het waterberging gebied nabij de molen van Haastrecht wordt het jaar rond door mij bezocht, al is het maar als ornithologische tussenstop wanneer ik het 2x per fiets passeer in verband met bezoek aan Schoonhovens leveranciers en klanten voor mijn kleine metalen kunstwerkjes. Omdat me opviel dat juist in de donkere wintermaanden de plek zeer belangrijk is geworden als slaappleats voor vogels, kreeg ik het idee voor deze namiddag excursie om de bonte kleurenpracht van eenden te bewonderen, gevolgd door het zien arriveren van kieviten, wulpen en eventueel spreeuwen op hun slaappleatsen tijdens de schemer.

Doove Gat Haastrecht excursie

(CK)

Vooraf aan de eigenlijk excursie op zaterdagmiddag 13 december probeerden enkele van ons nog een slaappleats van ransuilen in Haastrecht te vinden maar helaas, de groep verplaatst zich door de wijk als er verstoring optreedt. Bij het Doove gat voegden we bij de overige deelnemers, 10 in het totaal, 'n aardige opkomst. Verschillende ganzen en enkele fraaie roodborsttapuiten werden het eerst gezien maar de eenden zaten erg ver weg, aan de zuidkant, we besloten wat vroeger naar dat uitzichtpunt te lopen waar we getrakteerd werden op goed te bekijken eenden zoals opvallend veel pijlstaarten, slobenden, bergeenden en andere eenden die fabelachtig oplichtten onder de staalblauwe hemel en laagstaande winterzon die even later dimmend in de horizon zakte zodat het verzamelen van overnachtende vogels begon en een jagende bruine kiekendief 'n zitplaats betrok. Aanvankelijk waren het arriverende kieviten, daarna wulpen die echter weer opvlogen als er vanuit de verte geknal van vuurwerk en jachtschoten klonken, het landen, opstijgen en uiteindelijk weer landen van de wulpen, maakte het tellen niet makkelijk, we kwamen tot ruwe schattingen van ruim 500 tot 600 vogels en dat onder de omstandigheid dat hele wolken tienduizenden (of meer) spreeuwen van alle

kanten opdoemden om in enorme wolken de zogenaamde spreeuwendans uit te voeren, de met zwarte partikels gevulde roze tot blauw schemerende hemel doet dan denken aan een kolossale caleidoscoop van Escher. De wolken balden zich samen om roofvogels zoals slechtvalk of sperwer het toeslaan lastig te maken, deze moeten het hebben van hun snelheid en proberen een afgezonderde vogel uit de groep te pakken, ze duiken liever niet midden in een dichte spreeuwenzwerm in om blessures te voorkomen. Tot mijn verbazing deed de wat tragere maar meer robuuste buizerd ook enkele pogingen wat mee te pikken en die vloog gewoon de zwerm binnen, ik wist niet dat buizerds ook spreeuwen proberen te pakken, (echte snelle vogeljagers zijn het niet), de tactiek zal wel neerkomen op de klauwen uitslaan in de dichte meute, in de hoop een prooi te pakken.

Uiteindelijk zagen we steeds meer spreeuwen in het dichte rietlanden (waar overigens ze nog steeds niet veilig zijn, tot in het donker kunnen kiekendieven en later nog de ransuilen van Haastrecht, toeslaan). Enkelen onder ons zagen een witte spreeuw die al eerder door toeschouwers wat nauwkeuriger werd bekeken, deze is leucistisch (*). Na afloop van de zeer geslaagde excursie vertrokken de deelnemers huiswaarts, dankzij de korte dag op tijd thuis voor een warme winterse maaltijd zoals stampot of snert naar keuze. Maar ik wilde eerst nog door duisternis en mistbanken naar Schoonhoven op en neer fietsen, voor een bezoek aan de Zilvernacht en vakgenoten, wat nog een kleine wintervlinder en een overstekende bunzing in het licht van mijn fietslamp opleverde.

Kees Hendriks

(*) Wat betekent leucistisch?

Leucisme is een afwijking bij dieren en mensen die leidt tot een verminderde pigmentatie. Het woord komt van het Griekse 'λευκός' (leukós) dat 'wit' betekent. Leucisme resulteert in een vermindering van alle types huidpigment, niet slechts van melanine, het lijkt op albinisme en wordt daar soms mee verward.

Bron: Tekst en foto Wikipedia

Activiteitenprogramma 1e trimester 2026

LET OP Aanmelding voor excursie altijd via: natuuractiviteiten@gouda.knnv.nl tenzij er een ander mailadres wordt vermeld.

Voor de excursies die we per auto maken wordt van de meerrijders een liftergeld gevraagd van 10 eurocent/km te verrekenen met de bestuurder. Voor excursies is het raadzaam om zich tevoren bij de contactpersoon aan te melden via natuuractiviteiten@gouda.knnv.nl. Aanmelding i.v.m. beschikbaarheid van auto's of annulering i.v.m. slechte weersomstandigheden. De KNNV is niet aansprakelijk voor ongevallen en beschadiging of verlies van eigendommen. Excursies kunnen worden uitgesteld of vervallen. Raadpleeg de website van de KNNV Gouda <https://gouda.knnv.nl/agenda/>, deze wordt geactualiseerd bij wijzigingen.

Activiteitenprogramma KNNV:

Donderdag 29 januari: Minicursus tuinvogels herkennen

In de winter zijn vogels in de tuin of op het balkon goed zichtbaar doordat er geen blad aan de bomen zit. De Vogelbescherming organiseert jaarlijks de nationale tuinvogeltelling, deze keer van 30 januari t/m 1 februari 2026. Als voorbereiding op de telling organiseert de vogelwerkgroep op donderdag 29 januari een minicursus tuinvogels leren herkennen. Er wordt ook aandacht gegeven aan het vogelvriendelijk(er) maken van de tuin. De cursus wordt gegeven door Michiel Leegwater. De kosten bedragen 10 euro en het aantal deelnemers is maximaal 20. U kunt zich t/m dinsdag 27 januari opgeven bij vogelwerkgroep@gouda.knnv.nl

Locatie: Het Heempad

Coördinator: vogelwerkgroep

Donderdag 5 februari: Film: Het vergeten leven van Nederland

Hoe we als kind en daarna de natuur beleven is ons beeld van hoe de natuur is, deze documentaire brengt in beeld wat dat doet: Natuuramnesie. En het geeft een beeld van de Basiskwaliteit Natuur. Dankzij de Groene Bondgenoten kunnen we deze documentaire vertonen op het Heempad, de [trailer is hier te zien]

(<https://www.groenebondgenoten.nl/themas/basiskwaliteit/documentaire-het-vergeten-leven-van-nederland>). Na de film gaan we met elkaar in gesprek.

Locatie: Het Heempad

Coördinator: Michiel Leegwater

Vrijdag 6 februari: Stap even naar buiten... Groenhovenpark

Stap even naar buiten en geniet van het groen om ons heen in het Groenhovenpark. Tijdens deze korte excursie laten we ons verrassen door wat de dag en de deelnemers ons brengen. Het accent ligt op samen buiten zijn. We gaan kriskras het park door. Iedereen die een rustig uitstapje zoekt

van harte welkom! Neem vooral je goede zin mee en misschien een kijker, loep, waternet, insectenvanger of fototoestel om de natuur nog beter te verkennen.

Start: We starten om 10.00 uur op de parkeerplaats voor het Groenhovenbad en zijn daar uiterlijk om 12.00 uur weer terug. We sluiten de ochtend af met een gezellig bakkie bij het zwembad of restaurant De Beren voordat we weer naar huis gaan. Kom je ook?

Excursieleider: Korina

Zaterdag 28 februari: Dagexcursie Vogels, Landgoed Houtringe (Utrechts Landschap)

Eind februari is de balts van spechten al in volle gang en zijn de bomen nog kaal. Ideaal om te proberen vijf spechtensoorten op 1 dag te spotten: zwarte specht, kleine bonte specht, middelste bonte specht, grote bonte specht en groene specht. Bedenk wel...een dosis geluk speelt daar een rol in! Maar niet getreurd als het niet lukt, we letten ook op andere vogels. Denk bv. aan boomkruiper en -klever, raaf, grote lijster, appelvink, keep, kuifmees en (vuur)goudhaan. En al die vogels trekken roofvogels als buizerd, sperwer of havik aan.

De wandeling van ca. 6 km leidt door verschillende bostypen en langs open veld. We stoppen voor aanvang en na afloop van de wandeling even bij Van der Valk hotel De Bilt voor toilet en een drankje.

Maximaal 9 deelnemers. Als zich meer mensen aanmelden wijken we uit naar de bossen rondom Lage Vuursche (Staatsbosbeheer) en kiezen we een andere horeca.

Vertrek: 9:00 uur station Gouda (Bloemendaal zijde, Burgermeester Jamessingel tegenover Cinema Gouda)

Excursieleider: Korina

Dinsdag 10 maart: Stap even naar buiten... 't Weegje

Stap even naar buiten en geniet van het groen om ons heen in 't Weegje.

Tijdens deze korte excursie laten we ons verrassen door wat de dag en de deelnemers ons brengen. Het accent ligt op samen buiten zijn. We stemmen ter plekke af wat we gaan doen. Ter indicatie; een rondje wandelen kan vanaf 1,5 km tot 3 km rondom de plas. Iedereen die een rustig uitstapje zoekt van harte welkom! Neem vooral je goede zin mee en misschien een kijker, loep, waternet, insectenvanger of fototoestel om de natuur nog beter te verkennen.

Start: We starten om 10.00 uur op de parkeerplaats bij Het Praathuis en zijn daar uiterlijk om 12.00 uur weer terug. We sluiten de ochtend af met een gezellig bakkie voordat we weer naar huis gaan. Kom je ook?

Excursieleider: Korina

Zaterdag 21 maart: Stinzenplantenwandeling Amelisweerd

Landgoed Amelisweerd ligt in een bocht aan de Kromme Rijn aan de oostkant van Utrecht. In het voorjaar bloeien er tapijten vol stinzenplanten: bol- en knolgewassen, die in de 17e eeuw o.a. uit Italië en Frankrijk en het Midden-Oosten werden gehaald om de tuinen - nog kaal in het vroege voorjaar - op te fleuren (maar ook om te imponeren met rijkdom en macht). De rijke riviergrond van Amelisweerd blijkt een goede voedingsbodem voor deze stinzenplanten. De populaties zijn verwilderd en handhaven zich al eeuwenlang. Van de 20 soorten die er voorkomen hopen we eind maart bijvoorbeeld op lenteklokje, boeren-krokus, bosanemoon, en bos-tulp. Het wordt in ieder geval een verkenningstocht, op zoek naar de mooiste plekken. Tot slot koffie in de Veldkeuken.

Vertrek: 9:00 uur station Gouda (Bloemendaal zijde, Burgermeester Jamessingel tegenover Cinema Gouda)

Excursieleider: Marjan

Zaterdag 25 april: Excursie naar de Hertenkamp en Lentevreugd bij Wassenaar

We gaan naar 2 locaties waar bloembollenkwekers het veld moesten ruimen ter bescherming van de drinkwatervoorraad waarna oude duingraslanden, plasjes en kwelbeekjes in ere hersteld zijn:

1. De Hertenkamp is nu 'n botanische hot-spot en de beschutte ligging van het ruige, liefelijk bloemrijke graslandje tussen hoge duinen en de lommerrijke villawijken staat garant voor vlinders en andere warmt minnende insecten waar nachtegalen en rugstreeppadden hun voordeel mee doen.
2. Lentevreugd, door kneuen en leeuweriken bejubeld, is in een jongere herstelfase, weids, door half wild vee begraasd en heeft een indrukwekkende reputatie wat betreft bijzondere vogelwaarnemingen.

Vertrek: 9:00 uur station Gouda (Bloemendaal zijde, Burgermeester Jamessingel tegenover Cinema Gouda)

Excursieleider: Kees Hendriks

Zaterdag 9 mei: Dagexcursie algemeen, Kapittelduinen

De Kapittelduinen bij Hoek van Holland maken deel uit van Nationaal Park Hollandse Duinen en zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. In het voorjaar komt de natuur hier volledig tot leven. Dankzij de grote biodiversiteit is er voor iedereen iets te ontdekken: vlinders, libellen en juffers, bijen en wespen, bloeiende planten en volop (doortrekkende) vogels. Benieuwd wat er in mei vorig jaar is waargenomen? Kijk op waarneming.nl (zoek op Hoek van Holland – Kapittelduinen).

Tijdens deze excursie wandelen we ongeveer 6 km over onverhard terrein door open duingebied met vochtige valleien en een stukje strand. Voor en na de wandeling is er horecagelegenheid en de mogelijkheid om gebruik te maken van het toilet.

Verzamelen: om 9.00 uur bij ingang station Bloemendaalzijde

Vertrek: Let op! We reizen met het openbaar vervoer. Vertrek om 9.11 uur per trein richting Rotterdam.

Zorg tijdig voor een geldig vervoersbewijs

Excursieleider: Korina

Goudkroonmussen zijn veelvoorkomende wintergasten langs de Pacifische kust. De illustratie is gemaakt door *Lauren Richelieu*

Publieksactiviteiten KNNV en IVN:

Kijk voor de meest actuele informatie op de website van KNNV en IVN

Zaterdag 24 januari: Wintergasten op de Surfplas

Organisatie: IVN

Zondag 8 februari: Natuur op het Heempad

Thema: Winter

Locatie: Infocentrum

Tijd: 14.00 -16.00

Organisatie: KNNV Frans Kingma

Zaterdag 28 februari: Trekvogels en terugkomst Grutto

Thema: Trekvogels

Locatie: De Hooge Boezem, Haastrecht

Organisatie: IVN

Zondag 19 april: Natuur op het Heempad

Thema: Stinzenplanten (voorjaar)

Locatie: Infocentrum

Tijd: 14.00 -16.00

Organisatie: KNNV Frans Kingma

Periode 15-25 mei: Week van de Biodiversiteit

Locatie: diverse locaties en activiteiten

Informatie: zie website KNNV en IVN

Organisatie: KNNV en IVN

Fotoverantwoording

We vinden het belangrijk om aan te geven wie welke foto heeft geleverd voor De Natuurvriend. De fotografen staan hieronder op een rij, voorzien van hun paraaf die bij de foto is terug te vinden. Heel soms is het voor de redactie niet mogelijk de fotograaf te achterhalen.

Ton Bos (TB); Martijn van den Hoek (MvdH); Cecilia Kregting (CK); Marcel Mikkers (MM); Goof Overbeek (GO); Marius van Rouwendal (MvR); Marjan Veerman (MV); Riet van Wichen (RvW)

Bruine Essenuil

(MM)

Gevlekte winter-uil

(MM)

Purpermot

(MM)

Ni-uil

(MM)

De Natuurvriend is het orgaan van Natuurvereniging KNNV Gouda e.o
Onderdeel van Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging
Het verschijnt drie maal per jaar.

IJsvogel - Alcedo Atthis

(TB)

Afzender: Ledenadministratie
Lage Gouwe 112
2801 LK Gouda